

Protestantse
Kerk

THEOLOGIE VOOR GEÏNTERESSEERDEN te Amstelveen (voorheen Amsterdam) en het STUDIUM GENERALE

STUDIEGIDS 2023 – 2024

**voor een cursus (TVG) en voor blokken (SG)
die verrassen, boeien en verdiepen**

INHOUDSOPGAVE

Colofon	3
Voorwoord	4
Algemene informatie	5
Ervaringen van cursisten	7

Informatie over de twaalf TVG vakken en twaalf docenten **8**

DIACONALE THEOLOGIE (docent: ds. R.Q. Kouwijzer)	9
ETHIEK (docent: J. van der Zeeuw, MA)	10
CONTEXTUELE THEOLOGIE (docent: drs. R. Nauta)	11
GELOOFSLEER (docent: dr. H.U. de Vries)	12
WERELDGODSDIENSTEN (docent: dr. F.L. Bakker)	13
JODENDOM (docent: ds. C. Schakel)	14
KERKGESCHIEDENIS (docent: dr. W. Veen)	15
LITURGIEK (docent: ds. K. Holwerda)	16
PASTORAAT (docent: ds. B.J. Griffioen)	17
OUDE TESTAMENT (docent: ds. A. Fox)	18
NIEUWE TESTAMENT (docent: drs. J. de Heer)	19
FILOSOFIE (docent: prof. dr. W. Stoker)	20

Enkele praktische gegevens over de TVG cursus **21**

Online of fysieke aanwezigheid	22
Lesrooster cursus 2023 – 2024	23
Inschrijfformulier TVG-cursus Amsterdam	24

Informatie over het Studium Generale **25**

Programma Studium Generale in seizoen 2023 – 2024	26
Inschrijfformulier Studium Generale	28

COLOFON

De cursus Theologie Voor Geïnteresseerden (TVG) is oorspronkelijk een activiteit van de Protestantse Kerk in Nederland (PKN) onder de naam Theologische Vorming voor Gemeenteleden. De cursus draait sinds een aantal jaren zelfstandig en staat open voor alle geïnteresseerden in de provincie Noord-Holland. Vanaf 2023 is deze cursus verplaatst van Amsterdam naar de Paaskerk in Amstelveen. Voor informatie over de cursus of voor aanmelding voor de cursus kunt u contact opnemen met:

Secretaris: Pieter Licht, Saturnus 23, 1188 EA Amstelveen
tel.: 020 – 4417297 / mobiel: 06 83995520; e-mail: tvg.amsterdam@outlook.com
OF via de website: www.tvg-amsterdam.nl

Cursusleider: André Fox, Crabschuytstraat 28, 1034 BL Amsterdam,
tel.: 020-6731335, e-mail: afox@xs4all.nl

Penningmeester: Marieke Burggraaff, Van Riebeecklaan 4, 2024 AH Haarlem;
tel. 06 12776310; e-mail: marieke2024@gmail.com
Bankrekening nummer: **NL 81 INGB 000 487 1357** t.n.v. cursus Theologische Vorming voor Gemeenteleden (dit is de oude naam van de cursus).

Meer informatie over het TVG aanbod elders - we werken samen met andere TVG cursussen - kunt u vinden op de landelijke website van TVG's: www.tvg-algemeen.nl

De Paaskerk in Amstelveen

Op de voorkant van deze studiegids staat een afbeelding van een schilderij van Jeltje Hoogenkamp uit een serie schilderijen over Pasen met de titel 'Doortocht'.

VOORWOORD

Belangstelling voor religie

Eén van de opvallende dingen van onze tijd is de toenemende belangstelling voor religie. Wat we een aantal decennia niet voor mogelijk hadden gehouden, is nu volop aan de orde: er wordt graag gesproken over religie. Mensen komen nadrukkelijk uit voor hun – nieuwe – vorm van spiritualiteit. Een paar voorbeelden hiervan: wat te denken van de grote belangstelling voor rituelen, zoals blijkt uit stille tochten of uitvaarten van bekende mensen. Religie is “hot”, maar dat blijkt niet op de reguliere kerken van toepassing: we horen al jaren dat de Protestantse Kerk in Nederland (PKN) fors krimpt. Maar de interesse voor wat de kerk te bieden heeft, is wel degelijk in trek, alleen niet meer binnen de traditionele en geijkte kaders. Buiten de kerk zien we ook interesse voor het christelijk geloof, maar dan niet op de bekende manier: een alternatief christendom spreekt aan.

Waarom dan een cursus Theologie Voor Geïnteresseerden (TVG)? Deze cursus houdt zich toch alleen bezig met het traditionele christendom en de traditionele theologie? Nee, dat is niet het geval. Zeker, de bekende theologische vakken uit de kerkelijke opleidingen komen hier aan bod: Oude Testament, Nieuwe Testament, geloofsleer, kerkgeschiedenis. Maar ook al zijn ze traditioneel, er kan van alles aan de orde komen. In het kader van het vak Nieuwe Testament wordt gesproken over de gnostiek of over de buiten-Bijbelse evangeliën. In het vak kerkgeschiedenis wordt ingegaan op de invloed van prominenten uit de geschiedenis van de kerk. In het vak geloofsleer gaat het over de plaats van God, Christus en de Heilige Geest in relatie tot het christelijk geloof. In de loop der jaren is er een aantal vakken toegevoegd, die de cursus veelkleuriger en actueler maken. In het vak liturgiek is ruimte voor liturgie bij uiteenlopende momenten op de levensweg zoals doop, eucharistie (avondmaal), huwelijk en uitvaart. Bij het vak contextuele theologie wordt gekeken in hoeverre ervaringen en gebeurtenissen uit het leven van mensen bepalend zijn voor de wijze van geloofsbeleving. Trouwens, een vak als ethiek, al jaren lang van groot belang, gaat vrijwel altijd over actuele zaken, want het blijft voor iemand die bij de kerk betrokken is van belang na te denken over welke keuzes gemaakt moeten worden. In vakken als Jodendom en hedendaagse religieuze bewegingen kijken we over de grenzen van de christelijke religie heen, om te ontdekken hoe andere mensen invulling geven aan hun geloof. Dat is van groot belang in een land en in een wereld waarin de islam een steeds grotere rol lijkt te krijgen.

Om kort te gaan: de cursus TVG is niet een stoffige of ouderwetse zaak, maar volop levend en actueel. Het bepaalt je bij je eigen tijd en bij de dingen die vandaag de dag voor steeds meer mensen van groot belang zijn. Daar wil je iets van weten, of liever gezegd: daar moet je meer van weten.

ALGEMENE INFORMATIE

Theologie voor Geïnteresseerden

Theologie

Mensen willen het (eigen) geloof verkennen en verdiepen. Studie van de theologie is daarvoor een goede vorm. Dit gebeurt aan theologische faculteiten en in hogere beroepsopleidingen. Echter niet alleen daar: ook de cursus Theologie voor Geïnteresseerden biedt daartoe alle gelegenheid. Haar grote verscheidenheid in deelaspecten (vakken) maakt theologie verrassend en boeiend.

In de cursus TVG komen de volgende onderwerpen aan bod: Oude en Nieuwe Testament, kerkgeschiedenis, geloofsleer, ethiek, liturgiek, diaconaat en pastoraat. Dit zijn de kernvakken. Daarnaast worden in Amsterdam de volgende “toegevoegde” vakken gedoceerd: contextuele theologie, Jodendom, hedendaagse religieuze stromingen (wereldgodsdiensten) en filosofie.

Er wordt les gegeven door docenten van universiteiten of hogescholen en door predikanten die elk in hun eigen vak zijn gespecialiseerd.

Voor Geïnteresseerden

De cursus staat open voor iedereen die belangstelling heeft voor theologie. Er zijn geen toelatingsvoorwaarden wat betreft vooropleiding en je hoeft geen lid te zijn van een kerk. De cursus bestaat al sinds 1989, eerst georganiseerd door de Protestantse Kerk in Nederland, later als zelfstandige cursus in Amsterdam. Er wordt uitgegaan van het willen leren vanuit eigen interesse, samen met anderen. De belangstelling voor theologie kan voortkomen uit bijvoorbeeld:

- Meer willen weten van de Bijbel
- Zoeken naar verruiming en verdieping van het eigen geloof
- Vinden van een nieuwe zingeving
- Andere geloofsdimensies willen ontdekken
- Oriëntatie op ontwikkelingen in kerk en samenleving
- Meer willen weten van andere wereldreligies
- Toegerust willen worden voor activiteiten in de kerk

Tijd, duur en plaats van samenkomst

De volledige cursus TVG bestaat uit drie leerjaren (inschrijving voor één of enkele vakken of voor één jaar is ook mogelijk). Wie de drie jaar doorlopen heeft, ontvangt een certificaat.

De cursisten van het eerste, tweede en derde jaar volgen de lessen **gezamenlijk**, dus na een cyclus van drie jaar heeft iedereen alle lesstof doorgenomen. De cursus wordt gehouden van **dinsdag 29 augustus 2023 t/m dinsdag 30 april 2024**. Elke keer op een **dinsdag van 10.00 uur tot 13.00 uur** (2 lessen van 75 minuten met een pauze van 30 minuten).

Cursuslocatie: De **Paaskerk in Amstelveen**, Augustinuspark 1, 1185 CN. Bereikbaarheid: vanaf Station Zuid met tram 25 naar halte Sportlaan in Amstelveen en dan nog 5 min. lopen; vanaf Centraal Station eerst metro 52 naar Station Zuid en dan met tram 25. Parkeren bij de kerk is goed mogelijk en kosteloos.

Ondersteunend lesmateriaal

Tijdens de cursus ontvangt u (meestal vooraf per e-mail) ondersteunend le(e)smateriaal en geven de docenten titels van boeken die u zou kunnen bestuderen. Ook is er tijdens de lessen tijd voor discussie en bezinning. Het is aan te bevelen een Bijbel (NBG 1951, de NBV 2021 of beide) mee te nemen. Voor het vak filosofie wordt de aanschaf van het boek *Augustinus, Over het gelukkige leven* aanbevolen (Baarn: Agora 1999; kosten ca € 20,-).

Kosten en wijze van betalen

De kosten van de cursus bedragen per cursusjaar **€ 350,-** inclusief ondersteunend materiaal (dit komt neer op € 5,30 per les van 75 minuten). Dit bedrag voor het cursusjaar 2023-2024 graag vóór **1 oktober 2023** overmaken op bankrekeningnummer NL81INGB0004871357 t.n.v. Cursus Theologische Vorming Gemeenteleden (dit is de oude naam voor de cursus). Indien nodig kan in overleg met de penningmeester het bedrag ook in drie termijnen worden betaald (tweemaal € 125,- en eenmaal € 100,-). De kosten voor echtparen bedraagt **€ 525,-**. Indien u zich aanmeldt voor een gedeelte van het lespakket (tenminste 20 van de in totaal 66 lessen) is de prijs **€ 9,00** per lesuur. Als het aantal 'voltijdse' cursisten het maximum van 30 bereikt, worden er maximaal vier 'deeltijd' cursisten toegelaten in de cursus. De kosten mogen overigens nooit een reden zijn om niet deel te nemen aan de cursus. In overleg met de cursusleiding is in dat geval een regeling te treffen.

Aanmelden

Wilt u zich opgeven als cursist? Vult u dan het aanmeldingsformulier in dat u in deze studiegids aantreft (op pagina 25) of sneller nog, meldt u aan via de website www.tvg-amsterdam.nl. Een week voordat de cursus start, ontvangt u een e-mail met een uitnodiging voor de eerste cursusbijeenkomst.

Namens de leiding van de cursus TVG te Amsterdam, ds. André Fox

Gecertificeerde cursisten aan het woord op de afsluitende cursistendag

ERVARINGEN VAN CURSISTEN

Van cursisten valt regelmatig te horen dat ze verrast zijn en geboeid worden door wat ze in de lessen te horen krijgen. Het verruimt de kijk op dingen die (soms) allang bekend waren vanwege de eigen achtergrond. Maar het biedt ook heel veel nieuwe inzichten. Kortom: een ervaring! Als belangrijkste redenen om de cursus te doen, noemen cursisten verbreding en verdieping van het geloof, het meer en gedetailleerd omgaan met de rijkdom van de Bijbelse verhalen, de breedte en variatie van het cursusaanbod en ook om dit juist samen met anderen te doen die de behoefte aan verbreding en verdieping delen. Bij een uitgebreide cursusevaluatie in 2022 waren (nagenoeg) alle cursisten zeer positief; in een 'rapportcijfer' uitgedrukt, kwam het oordeel ruim boven de 9 uit. Een cursist verwoordde zijn ervaring op

Lunch tijdens de cursistendag

de laatste cursusdag (de zogeheten cursistendag) aldus:

'Vanzelfsprekend klopte mijn hart iets sneller bij het ene vak dan bij het andere. Toch had ik er niet één willen missen. Tezamen schonken zij mij een scherper en vaak ook onverwacht zicht op onderwerpen die mij eerder onbekend waren of hooguit bij flarden. Ik heb veel geleerd, veel ook afgeleerd. Menig geloofsvraag kwam werkende weg in een veranderd daglicht te staan of werd eindelijk beantwoord met als bijkomstigheid

dat dat weer nieuwe vragen opriep. Dat hinderde mij niet in het minst; het was mij welkom. Ook van de verrassende inzichten van mijn medecursisten heb ik onvermoed vaak veel opgestoken. Rijk en overvloedig beschouw ik dus de oogst die ik van hier meeneem en dat stemt mij dankbaar en tevreden. Met een ervaring als deze durf ik daarom zonder meer te beweren, dat wie een cursus theologie zoekt, en daaraan over de volle breedte stevige kwaliteitseisen stelt, bij deze TVG aan het juiste adres is'.

Een andere cursist omschrijft haar ervaring aldus: 'Ik heb intensief genoten van de colleges en van het lesmateriaal. Gaandeweg ontdekte ik dat uit verschillende invalshoeken eenzelfde onderwerp werd benaderd. Hierdoor kreeg ik een goed totaalbeeld. De kennisverbreding bood mij theoretische en praktische steun bij het voorbereiden van kerkdiensten. Zo ook de lessen Pastoraat t.a.v. Bijbellesen en bidden in het pastoraat. Essentie daarvan is te ontdekken hoe in het levensverhaal van de ander allerlei bijbelthema's al gestalte hebben gekregen. In het vak Liturgiek heb ik inspiratie en creativiteit gekregen qua opzet van kerkdiensten en gebruik van kunst. Nuttig was het advies van de docent om ook in mijn gemeente de Paaswake weer op te nemen in de vieringen van de 40 dagentijd. Ik voelde een sterke verbondenheid met docenten en medecursisten tijdens de lessen. Want in gesprek met elkaar ga je elkaar met andere oren horen en met andere ogen zien'.

**INFORMATIE OVER DE TWAALF VAKKEN
EN DE TWAALF DOCENTEN
VOOR DE TVG-CURSUS 2023 - 2024**

Diaconale theologie

Docent: ds. R.Q. Kouwijzer

Aantal lessen: ieder jaar 4, in totaal 12 lessen

Diaconaat betekent: je dienstbaar opstellen. Van oudsher werd bij diaconaat verwezen naar de werken van barmhartigheid. Het ging om hulp aan zieken, armen, weduwen en wezen in de directe omgeving. In de Armenwet van 1854 stond de hulp door kerken en particulieren zelfs centraal. Als je hulp nodig had, diende je aan te kloppen bij de kerk waar je lid van was en kreeg je het befaamde pannetje soep. Pas in 1965 veranderde dat. Met de invoering van de Algemene Bijstandswet waren mensen niet meer afhankelijk van liefdadigheid, maar hadden ze recht op bijstand. Het sociale werk van de kerken paste zich aan en ging zich richten op groepen die tussen wal en schip vielen, zoals psychiatrisch patiënten, druggebruikers, prostituees, dak- en thuislozen en mensen zonder papieren, meestal gecentreerd in de steden. Ook ontstond uit de vroegere zending het werelddiaconaat: kerkelijke hulp die zich bezighoudt met ontwikkelingssamenwerking en vluchtelingenhelp in samenwerking met NGO's, hulpverlenings- en mensenrechtenorganisaties. Het diaconale werk professionaliseerde, zocht en vond aanvullende financiering en kwam daarmee ook verder van de kerkelijke praktijk te staan.

Recent zien we dat diaconaat weer meer beleefd wordt als integraal onderdeel van de kerkelijke praktijk. De spirituele dimensie van het diaconale werk werd ontdekt: als je omgaat met mensen in nood heeft dat impact op je eigen geloofsleven. Diaconale initiatieven veranderen ons denken over ecclesiologie (de vraag wat kerk-zijn inhoudt). Zo had het kerkasiel in de Haagse Bethelkapel niet alleen politieke gevolgen. Het initiatief bracht ook een gesprek op gang over kerk-zijn. Wat is de verhouding van de kerk tot de overheid? Wat maakt iets tot een eredienst? Waaruit bestaat oecumene? Tenslotte krijgt het missionaire karakter van diaconaal werk meer en meer erkenning: het is het beste uithangbordje dat de kerk heeft. Paus Franciscus heeft dat goed begrepen. Zijn devies luidt: miserando atque eligendo - uitverkozen om barmhartigheid te betonen.

De nieuwste ontwikkelingen op diaconaal terrein hangen wederom samen met een veranderende overheid. Sinds de invoering van de WMO is de zorg voor de klassieke diaconale doelgroepen sterk verbeterd. Burgerlijke gemeenten pakken de verslaafdenzorg, 24 uursopvang voor ongedocumenteerden, begeleiding naar wonen voor daklozen en andere problematiek voortvarend op. Het diaconale werk komt daarmee opnieuw in een andere fase. Het speerpunt beweegt zich van 'hulp verlenen aan' naar 'samenleven met': hoort iedereen erbij? Heeft iedereen aansluiting bij de gemeenschap die we samen vormen? Hoe zit het met eenzaamheid, aansluiting in taal en cultuur, welke vormen vinden we samen om duurzamer te leven? Er ontstaan weer lokale en kleine initiatieven, wandelen met ouderen, buddy's voor mensen met schulden, koken en samen eten met vluchtelingen. Het pannetje soep is terug in nieuwe gedaante.

Ranfar Kouwijzer (1973) is adjunct-hoofdpredikant bij het ministerie van justitie en in die rol verantwoordelijk voor de predikanten die als GV'ers in gevangnissen werken. Eerder was hij predikant-directeur van de Pauluskerk in Rotterdam en van Stem in de Stad in Haarlem. Ranfar woont in Haarlem, is getrouwd en heeft een dochter op de middelbare school.

Ethiek

Docent: J. van der Zeeuw, MA

Aantal lessen: ieder jaar 4, in totaal 12 lessen

Binnen de ethiek staat, kort gezegd, de volgende vraag centraal: wat is het goede om te doen? Een vraag die al eeuwenlang de gemoederen van de mensheid bezighoudt. Tot de dag van vandaag: elke dag worden we geconfronteerd met grote -maar ook alledaagse- ethische dilemma's die om een antwoord vragen.

Het antwoord op zulke vragen is voor ieder mens verschillend en afhankelijk van iemands achtergrond, persoonlijke omgeving en levensovertuiging. We zullen tijdens de cursus dan ook met elkaar in gesprek gaan en onze opvattingen over 'het goede leven' met elkaar uitwisselen.

Verder komen tijdens de cursus de verschillende basisbegrippen uit de ethiek aan bod, evenals de belangrijkste ethische theorieën en morele tradities. In het bijzonder staan we natuurlijk stil bij inzichten uit de christelijke moraaltheologie.

Jeroen van der Zeeuw studeerde theologie aan de Evangelische Theologische Faculteit in Leuven en de Vrije Universiteit in Amsterdam. Hij doceert ethiek aan de Christelijke Hogeschool Ede.

Contextuele theologie

Docent: drs. R. Nauta

Aantal lessen: ieder jaar 4, in totaal 12 lessen

Geloven doe je niet in het luchtledige. Het denken over geloof en kerk wordt mede gevormd door de wereld waarin we leven. In die zin is elke theologie “contextueel”, dat wil zeggen beïnvloed door de context.

In de cursus Theologie voor Geïnteresseerden worden elk jaar vier lessen over contextuele theologie gegeven. Aan de hand van voorbeelden uit Afrika, Azië, Latijns Amerika en onze eigen westerse wereld wordt duidelijk gemaakt hoe theologen bewust om gaan met de vragen uit hun eigen omgeving. Er is bijzondere aandacht voor de feministische theologie die expliciet ruimte wil geven aan de ervaringen en vragen van vrouwen. Elk jaar staat een bepaald thema centraal.

In het collegejaar 2023-2024 zal het gaan over het over de hele wereld urgente onderwerp van de relatie tussen mens en de natuur (schepping). We bespreken Nederlandse theologen en visies vanuit andere contexten. Hoe lezen zij bijvoorbeeld het scheppingsverhaal tegen de achtergrond van hun eigen situatie?

Romme Nauta studeerde theologie aan de Vrije Universiteit in Amsterdam met als specialisatie hermeneutiek en feministische theologie. Daarna werkte zij onder meer bijna tien jaar in Latijns Amerika als docente Nieuwe Testament en systematische theologie. Na terugkeer in Nederland in 1999 werkte zij in het management van Kerk in Actie (internationale programma van de Protestantse Kerk). Sinds 2021 is zij aangesteld als adviseur van de directie van de dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk.

Geloofsleer

Docent: dr. H.U. de Vries

Aantal lessen: ieder jaar 8, in totaal 24 lessen

Het vak geloofsleer is een bijzonder vak. Het gaat ervan uit dat er een God is die zich bekend heeft gemaakt aan mensen, die op hun beurt daarover hebben bericht in een verzameling geschriften die wij de Bijbel zijn gaan noemen. De geloofsleer onderzoekt en ordent wat zij over God gezegd hebben en hoe anderen in de loop van de eeuwen hun bevindingen hebben samengevat. Het huis waarin de geordende gegevens zijn samengebracht, heeft vanouds drie kamers: één gewijd aan God, de Schepper en Onderhouder, één aan Jezus Christus, de van God gezonden Verlosser, en één aan de Heilige Geest, Gods adem die levend maakt.

In drie opeenvolgende jaren openen wij de drie kamers, elk jaar één, om kennis te maken met de rijkdom aan materiaal die daarin opgeslagen ligt, en om de vragen die dit materiaal bij ons oproept te bespreken.

Kwesties die tijdens de lessen ter sprake komen, zijn o.a. de vraag naar de verhouding tussen de goedheid van de Schepper en het lijden in de wereld, de vraag naar de betekenis van Jezus' dood en wederopstanding voor ons leven nu én in Gods toekomst, en de vraag naar de concrete inhoud van het werk van de Heilige Geest, die als drijvende kracht van een nieuwe schepping mens en wereld vernieuwt.

Harmen de Vries studeerde theologie aan de Vrije Universiteit in Amsterdam en concentreerde zich in zijn doctoraalfase op de vakken Nieuwe Testament en dogmatiek. Hij was pastor in enkele zorginstellingen en predikant in enkele gemeentes. Hij is thans als predikant verbonden aan de Pelgrimskerk te Amsterdam-Buitenveldert (PKN). Hij promoveerde aan de Vrije Universiteit op het proefschrift 'Om heil en genezing te vinden', een studie op het snijvlak van praktische, charismatische en bijbelse theologie. Van zijn hand verschenen onder meer 'Bid tot de Heer, geef plaats aan de arts', dat handelt over het omgaan

met ziekte in zorginstelling en kerk, en 'Hoe worden de doden opgewekt?', een bijbels-theologische studie over de contouren van het opstandingsbestaan. Zijn huidige veld van onderzoek is het werk van de Heilige Geest in de brieven van Paulus.

Wereldgodsdiensten (dit cursusjaar: Boeddhisme)

Docent: : dr. F.L. Bakker

Aantal lessen: ieder jaar 3, in totaal 9 lessen

Boeddhisme

1. Wie was Boeddha?

Zonder Boeddha zou er nooit boeddhisme zijn geweest. Daarom ontkomen we er niet aan om bij hem te beginnen. Wie was hij? Wat was zijn achtergrond? Hoe zag zijn leven er uit? Wat wilde hij vertellen? Wat moeten we ons voorstellen bij de verlichting? En wat is het nirvana?

We kijken daarbij in de eerste plaats naar de oude bronnen. Maar we staan ook stil bij hoe er later tegen hem aangekeken werd. En natuurlijk maken we ook een vergelijking met Jezus.

2. Het mahayana-boeddhisme

Rond het begin van de christelijke jaartelling maakte het boeddhisme een ingrijpende verandering door. Het mahayana-boeddhisme kwam op. In dat mahayana-boeddhisme werd de idee van de bodhisattva heel belangrijk. Er werden grote monumenten gebouwd, zoals de Boroboedoe op Midden-Java. Maar het mahayana-boeddhisme legde ook de basis voor het zenboeddhisme en het Tibetaanse boeddhisme. Mahayana-boeddhisme is dus nog steeds belangrijk.

3. Boeddhisme in Nederland en de reactie van christenen op het boeddhisme

In de negentiende eeuw groeide in Nederland de belangstelling voor het boeddhisme, aanvankelijk vooral aan de universiteit en in de theologie. Later werd het zenboeddhisme heel belangrijk en nog later groeide door de populariteit van de Dalai Lama de interesse in het Tibetaanse boeddhisme. Ondertussen zijn er door boeddhisten en christenen interessante studies geschreven over de relatie tussen het boeddhisme en het christelijke geloof.

Freek L. Bakker is gepensioneerd docent religiewetenschap aan de Universiteit van Utrecht. Hij heeft zich gespecialiseerd in het hindoeïsme van het Indonesische eiland Bali en Suriname. Maar hij heeft zich ook bezig gehouden met het hindoeïsme in

Nederland. In 2021 publiceerde hij daarover samen met Bikram Lalbahadoersing en enkele anderen het boek *Hindoes in zicht: Recente ontwikkelingen onder hindoes in Nederland*. Verder is hij sinds 1981 betrokken bij de interreligieuze dialoog tussen hindoes en christenen onder auspiciën van de Raad van Kerken in Nederland. Daarnaast heeft hij zich nog verdiept in religie en film. Tevens is hij predikant van de Protestantse Kerk in Nederland. Hij heeft zich ook met grote regelmaat bezig gehouden met het boeddhisme en in 2010 een artikel gepubliceerd met de titel 'Boeddha en Jezus: Een theologische bespiegeling'.

Jodendom

Docent: ds. C. Schakel

Aantal lessen: ieder jaar 4, in totaal 12 lessen

Binnen de cursus TVG zoals die in Amsterdam wordt gegeven, bestaat ruime aandacht voor het Jodendom.

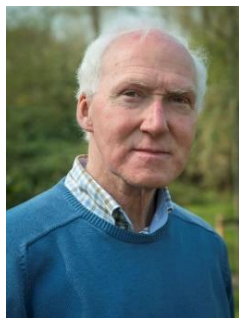
In het eerste jaar worden de achtergronden en de geschiedenis van het Jodendom geschetst: het Jodendom van het Oude Testament, het Jodendom van de intertestamentaire periode en het Jodendom in Jezus' tijd. Misjna en Talmoeed krijgen uitgebreid de aandacht en ook de rabbijnse leeswijze van de Tenach komt uitvoerig aan de orde. Bovendien krijgt u een overzicht van de geschiedenis van de Joden vanaf de verwoesting van de tempel tot aan het begin van de 21-ste eeuw, waarbij de belangrijke stromingen en personen aan bod zullen komen.

In het tweede jaar nemen we het hedendaagse Jodendom onder de loep:

- welke stromingen en richtingen zijn er?
- welke geloofsovertuigingen leven er onder de Joden?
- hoe is de geloofspraktijk (sjabbat, een paleis in de tijd; kasjroet, leren nee zeggen; beriet miela, besnijdenis; bar / bat mietswa, zoon / dochter van het gebod enz.)

In het derde jaar houden we ons bezig met enkele specifieke onderwerpen:

- zes gangbare vragen over het Jodendom:
 - waarom is Israël zo belangrijk voor Joden?
 - wat is de rol van vrouwen in het Jodendom?
 - waarom zijn zoveel begaafde mensen Joods?
 - wat is 'Joodse humor'?
 - giejjoer, kun je als niet-jood overgaan naar het Jodendom?
 - wat betekent het 'uitverkoren' volk te zijn?
- Joodse liedcultuur
- Joodse gebeden en gedichten door de eeuwen heen

Kees Schakel studeerde theologie aan de VU en aan de UVA. Als leraar godsdienst en als gemeentepredikant heeft hij zich vele jaren beziggehouden met de studie van het Jodendom. Hij leidde enige tijd de woensdagavondkring 'Meelezen met de synagoge'. Momenteel is hij betrokken bij leerhuizen in de Pauluskerk te Rotterdam en de Dominicuskerk te Amsterdam, waarin de Bijbel volgens de joodse traditie wordt geopend. Tevens geeft hij cursussen Hebreeuws in Amsterdam, Capelle aan den IJssel en Hoofddorp. Hij is lid van de redactie van Op Weg. Ontmoeting met het Jodendom en vicevoorzitter van het 4 mei comité Amsterdam-Oost.

Kerkgeschiedenis

Docent: dr. W. Veen

Aantal lessen: ieder jaar 8, in totaal 24 lessen

Waarom bestuderen we kerkgeschiedenis? Uit interesse voor geschiedenis in het algemeen of voor die van de kerk in het bijzonder? Zeer wel mogelijk, maar de lessen kerkgeschiedenis zijn niet primair bedoeld om deze interesse met wetenswaardigheden te voeden. We bestuderen vooral de kerkgeschiedenis - en in het bijzonder die van onze eigen reformatorische kerken - om daardoor onszelf en onze eigen kerk zoals die door de jaren heen historisch gegroeid is, beter te begrijpen. Vaak zijn in die geschiedenis stappen gezet en antwoorden gegeven, zoals we dat vandaag niet meer zouden doen. Wij proberen nu te achterhalen in welke omstandigheden dat is gebeurd en waarin die omstandigheden van de onze verschillen. Worstelen wij nog steeds met dezelfde vragen? Natuurlijk is het ondoenlijk om in 24 lessen (verdeeld over drie jaar) zicht te krijgen op de gehele kerkgeschiedenis; daarom kiezen wij voor "capita selecta". In iedere les zal een bepaald thema of bepaalde persoon centraal staan: we denken dat het zinniger is om behoorlijk zicht te krijgen op een aantal zorgvuldig gekozen thema's dan van alles een beetje te weten.

Dit cursusjaar houden we ons bezig met de geschiedenis van kerk en theologie vanaf de Verlichting tot aan nu.. In acht lessen houden we ons bezig met: 1. Friedrich Schleiermacher (1768-1834); 2. Abraham Kuyper (1837-1920); 3. Karl Barth (1886-1968); 4. Dietrich Bonhoeffer (1906-1945); 5. Kornelis Heiko Miskotte (1894-1976); 6. Edward Schillebeeckx (1914-2009); 7. Dorothee Sölle (1927-2003); 8. Friedrich Wilhelm Marquardt (1928-2002).

Wilken Veen (1953) studeerde theologie in Utrecht en Amsterdam. Sinds 1982 is hij als predikant verbonden aan de hervormde (later protestantse) gemeente te Amsterdam. Hij promoveerde in 1991 op een proefschrift over de Duitse kerkstrijd, *Collaboratie en onderwerping*. In 1996 schreef hij *Hizkia* en samen met Karel Deurloo *De gezegende temidden van zijn broeders*. In 2000 verscheen een boekje over Bonhoeffer, *Een stap verder dan de kerk*, in 2004 *Verzoening in de praktijk. De NCSV en de 'Duitsche Quaestie'*, in 2007 *De zachtmoedige revolutie in de theologie van G.H. ter Schegget* en in 2012 *Aanzetten voor een ethiek*, een becommentarieerde Nederlandse vertaling van Bonhoeffers *Ethiek*, die hij samen met Gerard den Hertog uitgaf (een derde uitgebreide

druk verscheen in 2019). Hij is sinds 2001 hoofdredacteur van het tijdschrift *Ophef*. Hij was vanaf 2006 tot aan zijn emeritaat in 2020 predikant voor het Leerhuis Amsterdam Tenach en Evangelie en werkt als vrijwilliger voor de K.H. Miskotte-stichting aan de uitgave van de oorlogsdagboeken van Miskotte. Samen met Willem van der Meiden redigeerde hij in 2018 deel 5c (De dagboeken 1938-1940). In het voorjaar van 2022 verscheen een grote studie over de Moderne Theologie, die hij samen met Marcel Poorthuis redigeerde en in de herfst van dat jaar het 15^e deel van het Verzameld Werk van Miskotte (Hoofdsom der historie en andere teksten uit de oorlogstijd).

Liturgiek

Docent: ds. K. Holwerda

Aantal lessen: ieder jaar 4, in totaal 12 lessen

De liturgiek bestudeert de veelkleurige geschiedenis en praktijk van de christelijke eredienst. Dit jaar geven we aandacht aan capita selecta zoals liturgie bij bijzondere gelegenheden als doop, huwelijk en uitvaart; de getijden; de inrichting van de liturgische ruimte; taal en symboliek, kunst en verbeelding in de liturgie.

In de beide andere jaren staan respectievelijk de structuur van de zondagsviering en de gang van het kerkelijk jaar centraal.

Klaas Holwerda (1960) studeerde theologie in Groningen met als specialisatie hymnologie (kerk lied en kerkmuziek). Hij was als predikant werkzaam in Culemborg en Amsterdam. Tegenwoordig legt hij zich met name toe op het ontwikkelen van projecten op het grensvlak van kerk, kunst en liturgie, zoals Art Stations (Amsterdam 2019) en Aan Tafel (Amsterdam 2022). Ook was hij nauw betrokken bij de samenstelling van het Liedboek (2013) en het digitale compendium daarbij (www.liedboekcompendium.nl).

Pastoraat

Docent: ds. B.J. Griffioen

Aantal lessen: ieder jaar 4, totaal 12 lessen

Voor de lessen pastoraat neem ik me voor om zowel iets aan theorievorming te doen alsook de praktijk van pastoraat en geestelijke verzorging aan bod te laten komen. We gaan dit doen aan de hand van zowel wat ouder alsook nieuwer materiaal. Voor de meer theoretische benadering, die overigens nooit zonder de praktijk is ontstaan en er ook veel contact mee heeft, kies ik voor het boek 'reflecteren kun je leren' van Menken-Bekius en van der Meulen, en voor het boekje 'als een heilige tekst' van Bodisco Massink. Voor de meer in de praktijk sprekenden is het zojuist uitgekomen 'leven toevoegen aan de dagen' van de Hosson en Quagebeur, en 'Vertroosting' van de Wachter geschikt. We hopen met zowel wat studie en leeswerk vooraf en een gesprek tijdens de lessen te leren van elkaar door te luisteren naar en te bevragen van zowel de teksten als elkaar, zodat het goede lessen kunnen worden.

Bert J. Griffioen studeerde theologie aan de Universiteit van Amsterdam. Daarna was hij 10 jaar predikant van de Gemeente rond de kerk van Ammerstol, vervolgens 9 jaar in Badhoevedorp-Lijnden en sinds 2 jaar geestelijk verzorger van de Noordwest Ziekenhuisgroep, locatie Alkmaar.

Oude Testament

Docent: ds. A. Fox

Aantal lessen: ieder jaar 10, in totaal 30 lessen

De naam van dit vak, Oude Testament, is de laatste tijd nogal omstrede. En niet ten onrechte. Oud zou de indruk kunnen wekken dat dit boek weliswaar interessante dingen bevat, maar wel verouderd is. Zeker vergeleken met het Nieuwe Testament. Gelukkig begint men ook in christelijke traditie(s) te ontdekken dat 'oud' geen synoniem voor 'verouderd' is. De Joodse naam voor het Oude Testament is TeNaCH. TeNaCH is samengesteld uit de woorden: Thora, Nebiim en Chetubim. In het Nederlands: Wet, Profeten en Geschriften. Deze driedeling van de Joodse bijbel is ook het uitgangspunt voor de cursus Theologische Vorming.

In het eerste jaar staan de eerste vijf boeken van het 'Oude' Testament, de Thora, centraal, in het tweede jaar de Profeten en in het derde jaar de Geschriften. Het komende cursusjaar 2023-2024 staan de *Geschriften* op het programma. In de Hebreeuwse Bijbel zijn dat Psalmen, Job, Spreuken, Ruth, Hooglied, Prediker, Klaagliederen, Esther, Daniël, Ezra, Nehemia en Kronieken.

Het belangrijkste doel van dit vak is ervaring opdoen met verschillende soorten teksten in het Oude Testament, zodat de cursist met behulp van verschillende commentaren, boeken en naslagwerken zelfstandig een tekst kan lezen en bestuderen. Daarom nemen we al vanaf het begin van de cursus de teksten zelf ter hand om te lezen. Daarbij wordt geprobeerd zoveel mogelijk die teksten te kiezen, waarin ook het grote geheel oplicht. Daarnaast besteden we aandacht aan vragen die samenhangen met het ontstaan van het Oude Testament, de boeken van het Oude Testament in verschillende tradities (de canon), verschillende vertalingen en manieren van vertalen en de plaats van het Oude Testament.

André Fox studeerde theologie in Brussel en Leiden (kerkelijk examen). Na een aantal jaren werkzaam te zijn geweest in het godsdienstonderwijs, werd hij in 1975 predikant van de Hervormde gemeente te Sint Laurens (Zeeland). In die periode was hij tevens twee jaar docent Oude Testament aan de catechetencursus en de cursus TVG te Goes. Van 1982 tot zijn emeritaat in 2010 was hij studentenpredikant te Amsterdam. Sinds 1989 docent Oude Testament voor de cursus Theologie voor Geïnteresseerden (voorheen Theologische Vorming voor Gemeenteleden) te Amsterdam, van welke cursus hij sinds 2011 cursusleider is.

Nieuwe Testament

Docent: drs. Jos de Heer

Aantal lessen: ieder jaar 8, in totaal 24 lessen

In dit cursusjaar wil ik aandacht besteden aan de zogenaamde algemene brieven van het Nieuwe Testament (niet die van Paulus dus) en de Openbaring van Johannes. Een brief is een persoonlijk document. Het mooie van het lezen van de brieven van het NT is dat je daardoor een blik in het leven van volgelingen van Jezus krijgt. Zo kun je een voorstelling vormen van hoe het in de eerste eeuw toeging, welke problemen er waren en hoe de gemeente ervoor stond. Alsof we vanachter de rug van de eerste christenen meelezen.

Het laatste boek van het NT, de Openbaring van Johannes (ook wel de Apocalyps genoemd) behoort tot het literaire genre van de apocalyptiek. De apocalyptiek is een krachtig stijlmiddel om door te dringen tot de diepste lagen van ons menselijk bestaan en om te appelleren op een vaak te weinig gebruikt menselijk vermogen: de verbeeldingskracht. Bij uitstek dus passend in tijden van crisis en geschikt om over de 'laatste dingen' te spreken. Van doorslaggevend belang is dan wel de wijze waarop dat apocalyptische element geïnterpreteerd wordt. Mijn stelling hierin is: Johannes heeft de grillige en vaak fantastische en speculatieve *apocalypstiek* door de *profetie* bedwongen in een *brief* om voor te lezen en gehoord te worden tijdens de eredienst van de verzamelde gemeente van Jezus Christus.

Bij het bespreken van deze teksten wil ik recht doen aan de prachtige literaire kwaliteit én de theologische zeggingskracht, zonder enige kerkelijke of dogmatische vooringenomenheid. Veel aandacht wordt gegeven aan zowel de Joodse achtergrond als de culturele achtergrond van het Hellenisme van de eerste eeuw, terwijl voortdurend de relevantie van dit gedachtegoed voor de praktijk van vandaag gezocht wordt. We zullen ons dus bezighouden met de spirituele aspecten van deze inspirerende teksten.

Jos de Heer is emerituspredikant (PKN) en heeft als zodanig gewerkt in de Peel, Rotterdam, Delft (studentenpredikant), Utrecht, Ouderkerk a/d Amstel, Zaltbommel. Hij is gespecialiseerd in het NT en de spiritualiteit, en daarom bestuurslid van de World Community of Christian Meditation en Vacare. Hij heeft gepubliceerd over de Apocalyps van Johannes en het evangelie naar Lucas en het boek Handelingen (Lucas-Acta, vier delen verschenen) en onlangs De Ladder van de kloosterlingen. Over de spiritualiteit van de lectio divina van Guigo II de kartuizer. Sinds enige jaren is hij bezig met de studie van het evangelie naar Johannes, ter voorbereiding van een commentaar daarop.

Filosofie: Geluk en christelijk geloof

Docent: prof. dr. Wessel Stoker

Aantal lessen: ieder jaar 4, in totaal 12 lessen

In de filosofie is de vraag aan de orde hoe je een gelukkig leven kunt leiden. Volgens Aristoteles streeft ieder mens naar geluk. Maar wat is geluk? Genot, een moreel goed leven leiden, vreugde ...? 'Geluk' is een paraplueterm waaronder verschillende vormen van 'geluk' vallen. Afgezien van de vraag wat geluk is, zijn er tal van vragen over geluk zoals: kun je het zelf wel realiseren of is het een geschenk? Is het lichamenlijk of geestelijk of beide?

In de Bijbel worden mensen gelukkig gesproken (bv. Ps. 1 en Math. 5: 3-10). Om wat voor geluk gaat het hier? Is er een verschil met het geluk waar mensen in het algemeen naar streven en waarover filosofen spreken?

In een viertal colleges bekijken we wat geluk is volgens het christelijk geloof. Als uitgangspunt wordt de filosofie van Paul Ricoeur genomen, zijn leer van de mens en zijn ethiek toegespitst op geluk. Dat is het kader van waaruit we bekijken hoe Augustinus, Teresia van Lisieux en Bonhoeffer ons vertellen over geluk als onderdeel van hun christelijk geloof. Hoe verhoudt zich hun visie op geluk tot een seculiere opvatting van geluk en tot de filosofie van Ricoeur?

Aanschaf: *Augustinus, Over het gelukkige leven*, Baarn: Agora 1999, via Bol.com te koop voor ca € 20,-. Voorafgaand aan het college zal aan u een aantal artikelen over 'geluk' worden toegezonden.

Wessel Stoker doceerde godsdienstfilosofie en esthetica aan de Vrije Universiteit. Hij publiceerde tal van boeken en artikelen op het gebied van de godsdienstfilosofie en esthetica, o. a. *God opnieuw verbeeld: een theologische kunstbeschuwing* (2^e druk 2022), En samen met Frank Bosman: *Kunstenaars in Gods spoor: peilingen naar het religieus of spirituele van kunst in een seculiere wereld* 2022. Recent verscheen n.a.v. Rick Benjamins' boek over God na God: *BOVEN IS ONDER ONS*: In gesprek met Rick Benjamins over ervaring van God na God, *NTT Journal for Theology and the Study of Religion* 2023/2; Website: wesselstoker.eu

Enkele praktische gegevens over de TVG-cursus

Aanwezigheid / afwezigheid

Iedereen probeert op tijd te komen: **ca 10 min.** voor aanvang van de les.

Meld je afwezigheid vooraf bij de secretaris van de TVG (telefonisch: 0683995520 of per e-mail tv.amsterdam@outlook.com of via de TVG groepsapp. Tref met een medecursist een regeling i.v.m. het eventueel uitgedeelde lesmateriaal. Wekelijks wordt er een presentielijst bijgehouden. Als u weet dat u één of meerdere keren afwezig zult zijn, dit graag vooraf aangeven aan de secretaris. Zie voor antwoorden op mogelijke vragen over online-aanwezigheid pag. 22.

Koffie- en theebonnen kopen

Een bonnenblad voor tien koppen koffie (kosten: € 15,-) en/of een bonnenblad voor tien koppen thee (kosten: € 10,-) zijn elke eerste lesdag van de maand te koop. Dit kan uitsluitend via **contante betaling**. Deze bonnen kunnen dan voorafgaand aan de lessen en in de pauze tussen de twee lessen worden ingeleverd voor koffie of thee.

Stuurgroep

De cursus TVG Amsterdam heeft een stuurgroep, die de cursus leidt en begeleidt en de communicatie bevordert tussen docenten en cursisten.

De stuurgroep wordt gevormd door de cursusleider (André Fox), de secretaris (Pieter Licht), een afvaardiging van de docenten en een afvaardiging van de cursisten (één uit ieder jaargroep). De penningmeester woont in principe de vergaderingen van de stuurgroep bij.

De stuurgroep komt vier maal per seizoen via ZOOM bij elkaar. Vragen of opmerkingen vanuit de cursisten kunnen aan de leden van de stuurgroep worden doorgegeven. Na de vergadering van de stuurgroep wordt er met een verslag gerapporteerd. De data van de vergaderingen staan vermeld onderaan het lesrooster op pagina 23.

Afvaardiging 1e jaars: nog aan te wijzen bij de start van de cursus

Afvaardiging 2^e jaars: Carolina Meijers

tel. mobiel: 06 27858616

e-mail: cwm3101@gmail.com

Afvaardiging 3^e jaars: Carolien Janssen

tel. mobiel 0638056206

e-mail: carolienjanssen211@gmail.com

Fysieke aanwezigheid of online

Voor de cursus 2021 – 2022 hadden we - mede vanwege de coronapandemie - in de studiegids aangegeven dat de TVG-cursus in Amsterdam ook online kon worden gevolgd. Dat betekende dat de cursisten die toen op de online variant instapten voor een periode van drie jaar konden rekenen op deelname aan een online TVG-cursus. Het gevolg is dat uitsluitend de komende cursus 2023 - 2024 nog online wordt aangeboden aan de cursisten die we dat in 2021 hadden toegezegd. Het gevolg is ook dat de cursus 2023 – 2024 nog slechts in zeer beperkte mate open staat voor nieuwe, online cursisten. MAAR: we garanderen deze online optie nog uitsluitend voor de komende cursus.

WANT: de TVG-stuurgroep heeft besloten om te stoppen met het continueren van dit online aanbod voor een periode van drie jaar. We willen namelijk geen online cursus vanuit Amstelveen worden. We geven nadrukkelijk de voorkeur aan fysieke aanwezigheid van de cursisten op de cursuslocatie in Amstelveen. Deelname aan de cursus die volgend jaar augustus (2024) start, is dus nog uitsluitend mogelijk door fysieke aanwezigheid in de Paaskerk in Amstelveen, tenzij de TVG-stuurgroep zou besluiten om de cursus in beperkte mate online open te stellen voor cursisten die vanwege hun gezondheid de cursus niet fysiek kunnen volgen.

Alleen in geval van terugkeer van corona zullen we voor de gehele cursistengroep de online variant weer moeten inzetten. Docent en cursisten ontmoeten elkaar ieder thuis zittend achter een scherm. Niet zo leuk als bij elkaar in een cursusruimte, maar we kunnen dan tenminste wel verder.

Rooster TVG-cursus 2023 - 2024

DATUM	LES 1: 10.00 - 11.15 u	DOCENT	LES 2: 11.45 - 13.00 u	DOCENT
29-8-2023	Introductie	A. Fox	Oude Testament	A. Fox
5-9-2023	Kerkgeschiedenis	W. Veen	Oude Testament	A. Fox
12-9-2023	Kerkgeschiedenis	W. Veen	Oude Testament	A. Fox
19-9-2023	Kerkgeschiedenis	W. Veen	Oude Testament	A. Fox
26-9-2023	Kerkgeschiedenis	W. Veen	Oude Testament	A. Fox
3-10-2023	Nieuwe Testament	J. de Heer	Nieuwe Testament	J. de Heer
10-10-2023	Nieuwe Testament	J. de Heer	Nieuwe Testament	J. de Heer
17-10-2023	Geloofsleer	H.U. de Vries	Pastoraat	B.J. Griffioen
24-10-2023	Geloofsleer	H.U. de Vries	Pastoraat	B.J. Griffioen
31-10-2023	Geloofsleer	H.U. de Vries	Pastoraat	B.J. Griffioen
7-11-2023	Geloofsleer	H.U. de Vries	Pastoraat	B.J. Griffioen
14-11-2023	Ethiek	J. van der Zeeuw	Ethiek	J. van der Zeeuw
21-11-2023	Ethiek	J. van der Zeeuw	Ethiek	J. van der Zeeuw
28-11-2023	Diaconaat	R. Kouwijzer	Filosofie	W. Stoker
5-12-2023	Diaconaat	R. Kouwijzer	Filosofie	W. Stoker
12-12-2023	Diaconaat	R. Kouwijzer	Filosofie	W. Stoker
19-12-2023	Diaconaat	R. Kouwijzer	Filosofie	W. Stoker
26-12-2023	GEEN CURSUS VANWEGE KERSTVAKANTIE			
2-1-2024				
9-1-2024	Wereldgodsdiensten	F.L. Bakker	Wereldgodsdiensten	F.L. Bakker
16-1-2024	Wereldgodsdiensten	F.L. Bakker	Oude Testament	A. Fox
23-1-2024	Geloofsleer	H.U. de Vries	Oude Testament	A. Fox
30-1-2024	Geloofsleer	H.U. de Vries	Oude Testament	A. Fox
6-2-2024	Geloofsleer	H.U. de Vries	Oude Testament	A. Fox
13-2-2024	Geloofsleer	H.U. de Vries	Oude Testament	A. Fox
20-2-2024	Nieuwe Testament	J. de Heer	Nieuwe Testament	J. de Heer
27-2-2024	Nieuwe Testament	J. de Heer	Nieuwe Testament	J. de Heer
5-3-2024	Liturgiek	K. Holwerda	Contextuele Theologie	R. Nauta
12-3-2024	Liturgiek	K. Holwerda	Contextuele Theologie	R. Nauta
19-3-2024	Liturgiek	K. Holwerda	Contextuele Theologie	R. Nauta
26-3-2024	Liturgiek	K. Holwerda	Contextuele Theologie	R. Nauta
2-4-2024	Kerkgeschiedenis	W. Veen	Jodendom	K.Schakel
9-4-2024	Kerkgeschiedenis	W. Veen	Jodendom	K.Schakel
16-4-2024	Kerkgeschiedenis	W. Veen	Jodendom	K.Schakel
23-4-2024	Kerkgeschiedenis	W. Veen	Jodendom	K.Schakel
30-4-2024	CURSISTENDAG inclusief uitreiking CERTIFICATEN			
VERGADERDATA STUURGROEP: Wo 20-9-2023 / 29-11-2023 / 24-01-2024 / 3-4-2024				

INSCHRIJFFORMULIER TVG-cursus Amstelveen 2023 – 2024

(met **blokletters** invullen s.v.p.)

Naam:..... man 0 vrouw 0*

Voornamen:

Roepnaam:.....

Geboortedatum:.....

Adres:

Postcode:.....

Woonplaats:.....

Telefoonnummer:

E-mailadres:.....

geeft zich hierbij op voor de cursus TVG te Amstelveen: ¹

Ik wil de gehele cursus volgen OF

Ik wil alleen de volgende vakken volgen:

Ik ben aan informatie over deze cursus gekomen via: ²

(oud) cursist predikant/pastor iemand anders uit gemeente / parochie

TVG website PKN website TVG informatieboekje TVG poster

anders, namelijk via

Datum

Handtekening

Dit formulier per post sturen of (gescand) per e-mail aan Pieter Licht,
Saturnus 23, 1188 EA Amstelveen of e-mail: tvg.amsterdam@outlook.com

¹ Aankruisen wat van toepassing is

² Ook hier aankruisen wat van toepassing is

INFORMATIE OVER DE INHOUD EN DE DOCENTEN VAN HET STUDIUM GENERALE IN HET SEIZOEN 2023 – 2024

Het Studium Generale is een aantal jaren geleden ontstaan, omdat een aantal "afgestudeerde" cursisten van de TVG-cursus het jammer vond dat deze nu afgelopen was. Ze wilden meer!. Het ging daarbij met name om verdieping en uitbreiding.

Iedereen met belangstelling voor religie is welkom. Net als bij TVG is vooropleiding of kerkelijke binding niet vereist.

Het Studium Generale heeft geen vastomlijnd programma. Cursisten geven zelf aan wat hen boeit. De coördinator zoekt bij deze onderwerpen een gekwalificeerde docent.

De lessen gaan door als er minimaal 10 aanmeldingen zijn

Per cursusjaar worden drie of vier blokken van drie morgens (10.00 – 12.30 uur) aangeboden in de Paaskerk in Amstelveen. De lessen zijn niet digitaal te volgen.

Algemene informatie

Kosten: per blok van 3 ochtenden bedragen de kosten € 70,00. Voor het volgen van alle blokken is voor de cursus 2023-2024 € 185,00 verschuldigd. Voor echtparen geldt een gereduceerd tarief. Een partner behoeft slechts de helft te betalen.

Aanmelden: kan door middel van

- het aanmeldingsformulier op de site www.tvg-amsterdam; of
- door het invullen van het formulier op blz. 28 van deze gids; of
- u kunt het aanmeldingsformulier opvragen bij: Maaïke Lok-Funcke, Piratenweg 6, 2132 TS Hoofddorp, tel.06 -5354053, E-mail: lok-funcke@hetnet.nl;

Het ingevulde formulier kunt u dan verzenden via de website OF terugsturen naar het hiervoor vermelde huisadres OF digitaal toesturen naar Maaïke Lok-Funcke.

Betaling: gelijktijdig dient u het verschuldigde bedrag over te maken op bankrekening NL81 INGB 0004871357, t.n.v. Cursus Theologische Vorming voor Gemeenteleden Amsterdam (= de oude benaming van de TVG-cursus), onder vermelding van "Studium Generale" en de blokken die u wilt volgen. Uw aanmelding is pas definitief wanneer het verschuldigde bedrag ontvangen is.

Contact: contactadres voor aanvullende informatie, afzeggingen, etc.:
Maaïke Lok-Funcke, Piratenweg 6, 2132 TS Hoofddorp, tel. 06 25354053
e-mail: lok-funcke@hetnet.nl

STUDIUM GENERALE - TVG Amsterdam

Programma voor het seizoen 2023-2024

Blok 1 Psalmen en liturgie
Docent: drs. Adri van der Wal (Hoofddorp)
Data: 21, 28 september en 5 oktober 2023

De Bijbelse Psalmen speelden een belangrijke liturgische rol. Jezus zong bijvoorbeeld met zijn leerlingen op de laatste avond voor zijn dood de Psalmen 113-118. De psalmen werden als vanzelf opgenomen in de liturgie van de christelijke kerk.

In de Gereformeerde eredienst vormen de Psalmen een belangrijk liturgisch en muzikaal onderdeel. Calvijn achtte ze zeer hoog. Nog tijdens zijn leven, in 1562, verschijnt een berijming van alle 150 Psalmen met teksten van Marot en De Bèze en melodieën van Loys Bourgeois en anderen. In 1566 verschijnt de Nederlandse Psalmberijming van Petrus Datheen. In 1773 wordt deze door een nieuwe Psalmberijming opgevolgd (2023 is dus een jubileumjaar!), Na diverse berijmingen verschijnt in 2021 de Nieuwe Psalmberijming.

In dit blok van drie lessen bekijken we een aantal Psalmen. Eerst wordt de Bijbelse Psalm gelezen en kort uitgelegd. Daarna kijken we naar bewerkte en berijmde teksten. Tevens zal er muziek te beluisteren zijn uit de traditie (onder meer J.S. Bach en F. Mendelssohn Bartholdy).

Ook luisteren we naar gemeentezang.

Adri van der Wal werd geboren in 1953. Hij studeerde theologie aan de Vrije Universiteit te Amsterdam, waar hij afstudeerde met Oude Testament als hoofdvak. Hij was tot zijn emeritaat -in september 2018- gemeentepredikant in Hoofddorp. Tevens is hij docent Oude Testament aan de cursus Theologische Vorming Geïnteresseerden te Rotterdam – Capelle a.d. IJssel en secretaris van het bestuur van deze cursusplaats. Hij is lid van de Protestantse Raad voor Kerk & Israël van de Protestantse Kerk in Nederland. Sinds 1983 schrijft hij exegetische notities bij de zondagslezingen voor de Liturgische Handreiking, uitgegeven door de Abdij van Berne. Ook is hij redactielid van het Historisch Tijdschrift Gereformeerde Kerken in Nederland. Hij publiceerde enkele bibliografieën en schreef artikelen over Bijbelse onderwerpen in nationale en internationale tijdschriften en bundels. De meest recente publicatie is een artikel over 2 Koningen 4: 42-44 in de Amsterdamse Cahier 35 (mei 2022). Hij schreef tevens enkele artikelen over kerkbouw. Een uitleg van het Bijbelboek Habakuk en een monografie over de architect B.W. Plooi (1890-1967) zijn in voorbereiding.

Blok 2 Makkabeeën

Docent: Prof. dr. Jan Willem van Henten (Amsterdam)

Data: 11, 18 en 25 januari 2024

Met de term Makkabeeën worden drie dingen aangeduid: een Joodse priesterfamilie die in de 2e eeuw v.Chr. de Griekse vervolging van de Joden beëindigde, een groep martelaren die tijdens deze vervolging terechtgesteld werd en de beide boeken die aan deze helden gewijd zijn.

De Makkabeeën hebben onder andere de eredienst in de tempel hersteld.

Jan Willem van Henten studeerde geschiedenis en theologie aan de universiteit Leiden waar hij zijn master theologie behaalde. Zijn specialisaties bevatten oude geschiedenis en het Jodendom in de Tweede Tempelperiode. Hij promoveerde in 1986 aan de Rijksuniversiteit Leiden op het proefschrift "De Joodse martelaren als grondleggers van een nieuwe orde: een studie uitgaande van 2 en 4 Makkabeeën".

Hij was voor zijn emeritaat bijzonder hoogleraar Oude en Nieuwe Testament aan de Universiteit van Stellenbosch. Tevens was hij directeur van de Graduate School of Humanities van de Universiteit van Amsterdam. Daarnaast trad hij op als gastdocent in Utrecht.

Blok 3 De eerste eeuwen van het Christendom

Docent: dr. Wilken Veen (Amsterdam)

Data: 7, 14 en 21 maart 2024

Het jonge christendom van de eerste eeuwen ontstaat als een richting binnen het jodendom in Jeruzalem en is erg divers geweest. Dat heeft vaak geleid heeft tot uiteenlopende christelijke denkbeelden. Die veelstemmigheid is onder andere terug te zien in de opname van de vier evangeliën in het Nieuwe Testament.

In de geschiedenis van het jonge christendom komt de gnostiek ter sprake alsook de rol van Marcion. Welk gevolg heeft de verscheidenheid van opvattingen in deze vroege eeuwen gehad voor de (gevestigde)joden en de jonge christenen. Was er sprake van schisma's en zo ja, waarover?

Wilken Veen (1953) studeerde theologie in Utrecht en Amsterdam.

Hij was als predikant verbonden aan de hervormde (later protestantse) gemeente te Amsterdam. Hij promoveerde in 1991 op een proefschrift over de Duitse kerkstrijd, *Collaboratie en onderwerping*. In 1996 schreef hij *Hizkia* en samen met Karel Deurloo *De gezegende temidden van zijn broeders*. In 2000 verscheen een boekje over Bonhoeffer, *Een stap verder dan de kerk*, Er volgden daarna verschillende publicaties van zijn hand. Hij is sinds 2001

hoofdredacteur van het tijdschrift *Ophef*. Hij was vanaf 2006 tot aan zijn emeritaat in 2020 predikant voor het Leerhuis Amsterdam Tenach en Evangelie en werkt als vrijwilliger voor de K.H. Miskotte-stichting aan de uitgave van de oorlogsdagboeken van Miskotte. In het voorjaar van 2022 verscheen een grote studie over de Moderne Theologie, die hij samen met Marcel Poorthuis redigeerde.

INSCHRIJFFORMULIER STUDIUM GENERALE 2023 – 2024

Voor degenen die zich na of naast de TVG-lessen willen verdiepen in onderwerpen die niet direct aan de orde komen in de reguliere TVG-lessen, wordt het Studium Generale georganiseerd. In drie blokken van drie donderdagmorgens (10.00 tot ca 12.30 uur), waarvan één in het najaar van 2023 en twee in het voorjaar van 2024, worden cursussen gegeven door docenten die specifiek deskundig zijn in het onderwerp. Een cursus gaat door als er minimaal 10 inschrijvingen zijn.

Kosten: € 70,- per blok; bij inschrijving voor alle blokken: € 185,00; partners betalen de helft.

Locatie: Paaskerk in Amstelveen, Augustinuspark 1, 1185 CN.

U kunt zich ook opgeven via de website tvg-amsterdam.nl bij Studium Generale

Ondergetekende,
voorna(a)m(en) :

achternaam :

adres :

postcode/plaats :

geboortedatum :

telefoon :

e-mail (evt.) :

geeft zich op voor de volgende blokken van het cursusjaar 2022/2023 (aankruisen svp).

X		Kosten (€)
	blok 1: Psalmen en liturgie	€ 70,-
	blok 2: Makkabeeën	€ 70,-
	Blok 3: De eerste eeuwen van het Christendom	€ 70,-
	alle blokken samen:	€ 185,-

Het verschuldigde bedrag heb ik overgemaakt op rekening NL81 INGB 0004871357 t.n.v. Cursus Theologische Vorming voor Gemeenteleden, o.v.v. S.G. en de blokken. Op het moment dat het geld ontvangen is, is de aanmelding definitief.

Datum

Plaats

Handtekening

Graag opsturen naar Maaïke Lok-Funcke, Piratenweg 6, 2132 TS Hoofddorp, tel. 06 25354053 of per e-mail lok-funcke@hetnet.nl